

**Süsteemihaldur Elering AS
Süsteemihaldur AS Conexus Baltic Grid**

ÜHISED BILANSILEPINGU TÜÜPTINGIMUSED

1. Üldsätted	2
2. Mõisted.....	2
3. Bilansilepingu sõlmimise tingimused	3
4. Lepinguliste kohustuste täitmise tagamise reeglid	4
5. Bilansivastutus ja bilansivastutuse üleandmine	5
6. Virtuaalses kauplemispunktis tehtavad toimingud	6
7. Võrgu kasutaja bilansiseisu kohta teabe andmine	7
8. Ebabilansi arveldamine ja tasakaalustamise hüvitised	7
9. Päeva ebabilansi tasude aruandlus ja arveldamine	9
10. Operatiivtasakaalustamine	10
11. Arvete esitamine ja maksed.....	11
12. Süsteemihalduri õigused ja kohustused	12
13. Võrgu kasutaja õigused ja kohustused.....	12
14. Vastutus ja kahju hüvitamine	13
15. Bilansilepingu kehtivusaeg ja ülesütlemine	13
16. Tahteavaldused	14
17. Vääramatu jõud	14
18. Konfidentsiaalsus.....	15
19. Isikuandmete töötlemine	15
20. Kohaldatav õigus ja vaidluste lahendamine	15
21. Lõppsätted	16

1. Üldsätted

- 1.1. Käesolevates gaasi bilansireeglite tüüptingimustes (edaspidi: tüüptingimused) määratakse kindlaks Eesti ja Läti maagaasi (edaspidi: gaas) süsteemihaldurite (edaspidi kumbki eraldi nimetatud kui süsteemihaldur või koos kui süsteemihaldurid) ja võrgu kasutaja (edaspidi: võrgu kasutaja) õigused ja kohustused ning teabevahetuse kord seoses järgmisega:
  - 1.1.1. teabe andmise ja üldise teabevahetuse tingimused süsteemihalduri ja võrgu kasutaja vahel nende bilansiseisu kohta;
  - 1.1.2. virtuaalses kauplemispunktis toimingute tegemise järjekord ja kord, et kaubelda gaasiga ja esitada tehinguteatiseid;
  - 1.1.3. algse ja lõpliku eabilansi koguse jaotamine võrgu kasutajatele, arveldamine ning eabilansi tasude arveldamine;
  - 1.1.4. süsteemihalduri poolt gaasi ülekandevõrkude operatiivtasakaalustamise tingimused;
  - 1.1.5. nõuded, võrgu kasutajate lepinguliste kohustuste täitmise tagamiseks.
- 1.2. Tüüptingimusi kohaldatakse:
  - 1.2.1. nii Eesti Vabariigi kui ka Läti Vabariigi territooriumil asuvate gaasiülekandesüsteemide (edaspidi: ülekandesüsteem) suhtes
  - 1.2.2. kõigi võrgu kasutajate suhtes, kes on sõlminud bilansilepingu ühega süsteemihalduritest ühises bilansipiirkonnas.
- 1.3. Võrgu kasutaja esitab tüüptingimustes sätestatud juhtudel süsteemihalduriga ühendust võttes süsteemihaldurile teavet ja dokumente kas inglise keeles või selle riigi riigikeeles, kus on süsteemihalduri registreeritud asukoht. Tüüptingimustes sätestatud ja elektrooniliselt saadetud teave ja dokumendid allkirjastatakse turvalise elektroonilise allkirjaga, välja arvatud juhul, kui süsteemihaldur ja võrgu kasutaja lepivad kokku teisiti.
- 1.4. Igasugune korrapärane teabevahetus süsteemihalduri ja võrgu kasutaja vahel toimub mõistlikul viisil, jättes võrgu kasutajale piisavalt aega enne andmevahetuseks kasutatavate infotehnoloogialahenduste võimalikke muudatusi. Andmevahetusega seotud üksikasjad avaldatakse süsteemihaldurite avaldatud kasutusjuhendis.
- 1.5. Bilansileping ei või olla tüüptingimuste sätetega vastuolus.
- 1.6. Tüüptingimustes kasutatud mõistetel on sama tähendus Euroopa Liidu õigusaktides kasutatud mõistetega.

2. Mõisted

- 2.1. Tüüptingimustes kasutatakse allpool määratletud mõisteid:
  - 2.1.1. **Taotleja** on isik, kes esitab süsteemihaldurile taotluse, et omandada õigused oma sisse- ja väljavoolude tasakaalustamiseks ühises bilansipiirkonnas.
  - 2.1.2. **Bilansileping** on tüüpleping, mille turuosaline võib sõlmida mis tahes süsteemihalduriga ühises bilansipiirkonnas, et saada võrgu kasutajaks tüüptingimuste tähenduses.
  - 2.1.3. **Bilansiportfell** on süsteemihalduri kogutud teave võrgu kasutaja sisse- ja väljavoolude kohta ühise bilansipiirkonna ülekandesüsteemides asjaomastes sisse- ja väljavoolupunktides.
  - 2.1.4. **Tasakaalustamisteenuse leping** on tüüpleping, mille võrgu kasutaja võib sõlmida mis tahes süsteemihalduriga ühises bilansipiirkonnas, et osutada tasakaalustamisteenuseid.

- 2.1.5. **Bilansivastutus** on võrgu kasutaja vastutus portfelli eabilansi ja eabilansside arveldamise eest.
- 2.1.6. **Tasakaalustamisteenuse pakkuja** on võrgu kasutaja, kes on sõlminud tasakaalustamisteenuse lepingu ühise bilansipiirkonna mis tahes süsteemihalduriga ja pakub tasakaalustamisteenuseid.
- 2.1.7. **Tööpäev** on alates esmaspäevast reedeni iga päev, mis ei ole riigipüha üheski ühise bilansipiirkonna riigis.
- 2.1.8. **Ühine bilansipiirkond** on Eesti ja Läti bilansipiirkondade ühine ala, kus kehtivad tüüptingimused.
- 2.1.9. **Päeva eabilansi kogus** on gaasikogus (väljendatuna kilovatt-tundides), mille eest võrgu kasutaja maksab või saab igal gaasipäeval päeva eabilansi tasu.
- 2.1.10. **Energiavaldkonna identifitseerimiskood (edaspidi: EIC-kood)** on identifitseerimiskood, mis määratakse turuosalisele, kes tegutseb ühises bilansipiirkonnas, energiavaldkonna identifitseerimiskoodide määramise kava alusel.
- 2.1.11. **Sisenev voog** on sissevool ülekandesüsteemi ühise bilansipiirkonna sissevoolupunktis.
- 2.1.12. **Väljuv voog** on väljavool ülekandesüsteemist ühise bilansipiirkonna väljavoolupunktis.
- 2.1.13. **Prognoosiv pool** on üksus, millele on vastav riiklik reguleeriv asutus teinud ülesandeks prognoosida üle mitme päeva mõõdetavate klientide väljavoolusid ühise bilansipiirkonna asjaomasel alal.
- 2.1.14. **MBP-stiimul** on soodustegur, mida kohaldatakse ostu piirhinna suhtes.
- 2.1.15. **MSP-stiimul** on soodustegur, mida kohaldatakse müügi piirhinna suhtes.
- 2.1.16. **Võrgu kasutaja** on tüüptingimuste tähenduses turuosaline, kes on sõlminud ühise bilansipiirkonna süsteemihalduriga bilansilepingu, et tasakaalustada oma sissevoolusid oma väljavooludega ühises bilansipiirkonnas.
- 2.1.17. **Lühiajaline standardtoode** on kas peamine toode või asukohapõhine toode, millega kaubeldakse päevasiseselt või päev-ette.
- 2.1.18. **Peamine toode** on iga toode gaasi müügiks ja ostuks, mis hõlmab gaasiga kauplemist ühise bilansipiirkonna virtuaalses kauplemispunktis.
- 2.1.19. **Tehinguteatis** on teade, mille võrgu kasutaja esitab süsteemihaldurile ja milles täpsustatakse soovitatav gaasiga kauplemise tehing teise võrgu kasutajaga virtuaalses kauplemispunktis.
- 2.1.20. **Virtuaalne kauplemispunkt** on koht, mis ei ole ühise bilansipiirkonna sisse- ja väljavoolupunktide vahel füüsiliselt määratletud ning kus võrgu kasutajad kauplevad ühisesse bilansipiirkonda edastatud gaasiga.

3. Bilansilepingu sõlmimise tingimused

- 3.1. Bilansilepingu sõlmimiseks esitab taotleja ükskõik millisele ühises bilansipiirkonnas tegutsevale süsteemihaldurile elektrooniliselt taotluse kontaktaadressil, mille süsteemihaldur on avaldanud oma veebisaidil, hiljemalt neli nädalat enne kuupäeva, millal taotleja soovib alustada võrgu kasutajana tegutsemist. Koos taotlusega esitab taotleja järgmised andmed ja dokumendid:
  - 3.1.1. sellis(t)e esindaja(te) kontaktandmed, kellel on õigus võtta taotleja nimel kohustusi (omab esindusõigust) (sealhulgas täielik nimi, ametinimetus, telefoninumber, e-posti aadress), ja dokumendid, mis tõendavad esindaja(te) õigust tegutseda taotleja nimel (esindusõigust);
  - 3.1.2. esindusõigust tõendav dokument, kui taotluse esitab taotleja volitatud esindaja;

- 3.1.3. dokument, mis tõendab, et taotleja on registreerinud oma äritegevuse vastavalt asjaomase riigi õigusnormidele;
- 3.1.4. dokument, mis kinnitab, et ei ole teatatud taotleja maksejõuetusmenetlusest, taotleja majandustegevust ei ole peatatud või taotlejat ei ole likvideeritud ning mis on välja antud hiljemalt üks kuu enne taotluse esitamise kuupäeva;
- 3.1.5. süsteemihalduri nõudmisel eelmise kolme aasta (või tegeliku tegutsemisperioodi, võttes arvesse taotleja asutamise või sellise tegevuse alustamise aega, mille kohta majandusaasta aruanne tuleb esitada) majandusaasta aruanne või samaväärne dokument, mis tõendab taotleja majanduslikku ja finantsolukorda vastavalt asjaomase riigi õigusnormidele.
- 3.2. Kui pärast taotluse esitamist esineb taotleja andmetes või dokumentides muudatusi, peab taotleja teatama neist süsteemihaldurile hiljemalt kolme tööpäeva jooksul .
- 3.3. Süsteemihaldur hindab tüüptingimuste punktis 3.1 osutatud taotlust ja sellele lisatud dokumente kümne tööpäeva jooksul alates nende kättesaamise kuupäevast. Süsteemihaldur võib nõuda, et taotleja esitaks puuduvad dokumendid ja lisateavet.
- 3.4. Kui süsteemihaldur on nõudnud, et taotleja esitaks lisateavet või -dokumente, esitab taotleja need kümne tööpäeva jooksul alates süsteemihalduri taotluse saatmise kuupäevast. Kui taotleja ei esita nõutud lisateavet või -dokumente selles punktis märgitud tähtaja jooksul, siis loetakse, et taotleja on oma taotluse tagasi võtnud.
- 3.5. Kui taotleja on esitanud kõik dokumendid ja kogu lisateabe, millele on osutatud tüüptingimuste punktides 3.1 ja 3.2, koostab süsteemihaldur viie tööpäeva jooksul alates dokumentide ja lisateabe kättesaamise kuupäevast bilansilepingu ja saadab selle elektrooniliselt taotlejale.
- 3.6. Taotleja tagastab süsteemihaldurile kümne tööpäeva jooksul alates bilansilepingu saatmise kuupäevast allkirjastatud bilansilepingu elektrooniliselt või kahes eksemplaris, juhul kui bilansileping on allkirjastatakse kirjalikult. Kui taotleja ei tagasta süsteemihaldurile allkirjastatud bilansilepingut 15 tööpäeva jooksul alates bilansilepingu saatmise kuupäevast, loetakse, et taotleja on oma taotluse tagasi võtnud.
- 3.7. Süsteemihaldur allkirjastab bilansilepingu kolme tööpäeva jooksul alates sellest, kui ta on taotleja allkirjastatud bilansilepingu kätte saanud, ja saadab selle lepingu ühe eksemplari taotlejale.
- 3.8. Süsteemihaldur teavitab ühe tööpäeva jooksul pärast taotluse hindamist taotlejat sellest, et ta keeldub sõlmimast bilansilepingut, saates teate taotluses märgitud e-posti aadressile. Süsteemihaldur saadab põhjendatud kirjaliku teate bilansilepingu sõlmimisest keeldumise kohta elektrooniliselt või posti teel taotluses märgitud aadressile ajavahemiku jooksul, mis on kehtestatud selle riigi seaduste alusel, kus on süsteemihalduri registrijärgne asukoht.
- 3.9. Bilansilepingu allkirjastamisega nõustub võrgukasutaja järgima ühise bilansipiirkonna IT-platvormi kasutustingimusi, mis on avaldatud süsteemihalduri veebisaidil.

4. Lepinguliste kohustuste täitmise tagamise reeglid

- 4.1. Kui bilansileping sõlmitakse Eesti süsteemihalduriga, esitab võrgu kasutaja nõuetekohase tagatise võrgu kasutaja kohustuste täitmiseks bilansilepingu alusel. Tagatis peab olema kooskõlas Eesti õigusnormides sätestatud kriteeriumide ja nõuetega. Kui tagatis ei ole kooskõlas Eesti õigusnormides sätestatud kriteeriumide ja nõuetega:

- 4.1.1. Esitab süsteemihaldur võrgukasutajale teatise, milles teavitab võrgukasutajat võrgukasutaja poolt esitatava tagatise suurusest ja tagatise esitamise tähtajast. Tagatise esitamise tähtaeg ei tohi olla lühem kui kolm tööpäeva.
- 4.1.2. Kui võrgukasutaja ei esita püsi- või muutgarantiid süsteemihalduri teatises märgitud tähtajaks, on süsteemihalduril õigus bilansiteenus täielikult või osaliselt katkestada.
- 4.2. Kui bilansileping sõlmitakse Läti süsteemihalduriga, tagab võrgu kasutaja lepinguliste kohustuste täitmise vastavalt tüüptingimuste Lisale.

5. Bilansivastutus ja bilansivastutuse üleandmine

- 5.1. Võrgu kasutaja vastutab järgmise eest:
  - 5.1.1. tagab, et kõik tema sisse- ja väljavoolud ning virtuaalse kauplemispunkti tehingud on gaasipäeva piires tasakaalus;
  - 5.1.2. maksete ja arvete väljastamise eest oma bilansiportfelli päeva eabilansi tasude osas vastavalt tüüptingimuste punktile 8.
- 5.2. Võrgu kasutaja (üleandev võrgu kasutaja) võib teise võrgu kasutajaga sõlmitud eelneval vastastikusel kokkuleppel anda oma bilansivastutuse üle teisele võrgu kasutajale.
- 5.3. Bilansivastutuse üleandmisest teatatakse üleandva võrgu kasutaja süsteemihaldurile, esitades bilansivastutuse üleandmisteade süsteemihalduri veebisaidil avaldatud teate vormis, mille peavad nõuetekohaselt täitma ja allkirjastama nii üleandev võrgu kasutaja kui ka bilansivastutuse vastuvõtjast võrgu kasutaja ning mis tuleb esitada e-kirja või kirja teel kalendrikuu 20. kuupäevaks.
- 5.4. Bilansivastutuse üleandmisteate saamise korral kontrollib üleandva võrgu kasutaja süsteemihaldur, kas:
  - 5.4.1. Bilansivastutuse üleandmisteade on nõuetekohaselt täidetud ja allkirjastatud bilansivastutuse üleandjast võrgu kasutaja ja bilansivastutuse vastuvõtjast võrgu kasutaja poolt ning
  - 5.4.2. vastutuse vastuvõtjast võrgu kasutaja ei ole andnud oma bilansivastutust üle teisele võrgu kasutajale.
- 5.5. Kui kontrolli tulemus on negatiivne, siis saadab üleandva võrgu kasutaja süsteemihaldur üleandvale võrgu kasutajale elektrooniliselt teate, milles põhjendatakse bilansivastutuse üleandmisest keeldumist, viie tööpäeva jooksul alates bilansivastutuse üleandmisteate kättesaamisest.
- 5.6. Kui kontrolli tulemus on edukas, siis saadab üleandva võrgu kasutaja süsteemihaldur üleandvale võrgu kasutajale ja bilansivastutuse vastuvõtjast võrgu kasutajale elektrooniliselt teate, milles kinnitatakse bilansivastutuse üleandmist, viie tööpäeva jooksul alates täieliku bilansivastutuse üleandmisteate kättesaamise kuupäevast.
- 5.7. Bilansivastutuse üleandmine jõustub järgmise kalendrikuu esimeseks gaasipäevaks pärast seda, kui jooksval kalendrikuul on saadud täielik üleandmisteade.
- 5.8. Bilansivastutuse vastuvõtjast võrgu kasutaja võtab endale üleandva võrgu kasutaja eabilansiga seotud vastutuse, mis tekib alles pärast bilansivastutuse üleandmise lõpuleviimist.
- 5.9. Kui võrgu kasutaja on võtnud bilansivastutuse teise võrgu kasutaja eest kooskõlas käesoleva punktiga, käsitatakse üleandva võrgu kasutaja bilansiportfelli vastuvõtva võrgu kasutaja bilansiportfelli osana järgmistel eesmärkidel:
  - 5.9.1. võrgu kasutaja bilansiseisu kindlaksmääramine vastavalt tüüptingimuste punktile 8;
  - 5.9.2. eabilansi arveldamine.

- 5.10. Võrgu kasutajal on õigus teatada süsteemihaldurile, kellega tal on bilansileping, bilansivastutuse üleandmise või vastuvõtmise peatamisest, esitades teate süsteemihalduri veebisaidil avaldatud vormis kalendrikuu 20. kuupäevaks. Asjaomane süsteemihaldur saadab üleandvale võrgu kasutajale ja vastuvõtvale võrgu kasutajale elektrooniliselt teate, milles kinnitatakse bilansivastutuse üleandmise peatamist, viie tööpäeva jooksul alates üleandvalt võrgu kasutajalt või vastuvõtvalt võrgu kasutajalt teate kättesaamise kuupäevast. Bilansiportfelle käsitatakse mitteseotuna järgmise kalendrikuu esimesel gaasipäeval pärast teatamist, tingimusel et võrgu kasutaja saadab teate hiljemalt jooksva kalendrikuu kahekümnendaks kuupäevaks.

6. Virtuaalses kauplemispunktis tehtavad toimingud

- 6.1. Virtuaalses kauplemispunktis saab kaubelda gaasiga eri võrgu kasutajate vahel ühises bilansipiirkonnas.
- 6.2. Igasugune gaasiga kauplemine kahe võrgu kasutaja vahel põhineb kahel ühtival tehinguteatisel, mis esitatakse ning mida kontrollitakse ja milles märgitud gaasikogus jaotatakse kooskõlas käesoleva punkti sätetega.
- 6.3. Gaasiga kauplemisel virtuaalses kauplemispunktis ei ole võimsuspiiranguid.
- 6.4. Kõik võrgu kasutajad, kellel on kehtiv bilansileping, võivad kaubelda gaasiga virtuaalses kauplemispunktis.
- 6.5. Võrgu kasutaja, kes soovib teise võrgu kasutajaga kaubelda gaasiga, ja teine võrgu kasutaja esitavad mõlemad süsteemihaldurile kauplemisteate.
- 6.6. Kauplemisteated gaasiga kauplemiseks tulevastel gaasipäevadel:
- 6.6.1. võivad viidata gaasiga kauplemisele ühel või mitmel järjestikusel gaasipäeval;
- 6.6.2. esitatakse süsteemihaldurile:
- 6.6.2.1. hiljemalt 40 kalendripäeva enne viimast gaasipäeva, millal gaasiga kaubeldakse,
- 6.6.2.2. hiljemalt kell 13.00 UTC talveaja järgi ja 12.00 UTC suveaja järgi gaasipäeval D-1, kui gaasipäev D on esimene gaasipäev, millal gaasiga kaubeldakse.
- 6.7. Kauplemisteated päevasise kauplemise kohta esitatakse süsteemihaldurile:
- 6.7.1. hiljemalt kaks tundi pärast tüüptingimuste punktis 6.6.2.26.6.1 märgitud tähtaega;
- 6.7.2. hiljemalt 30 minutit enne selle gaasipäeva lõppu, millal gaasiga kaubeldakse.
- 6.8. Kõikides tehinguteatistes märgitakse:
- 6.8.1. gaasipäev(ad), millal kauplemine toimub;
- 6.8.2. teatise esitanud võrgu kasutaja ja kauplemisel osaleva vastaspoole EIC-koodid;
- 6.8.3. asjaolu, kas tegemist on müüki või ostu käsitleva tehinguteatisega;
- 6.8.4. gaasi kogus kilovatt-tundides, millega võrgu kasutaja soovib kaubelda.
- 6.9. Tüüptingimuste punktides 6.6.2 ja 6.7 märgitud tähtaegade jooksul võib võrgu kasutaja muuta igal ajal tehinguteatiseid, mille puhul ei ole ühitamisprotsess veel alanud.
- 6.10. Iga tehinguteatis, mis on kätte saadud ja mida ei ole kinnitatud või muudetud, kehtib gaasipäeva kohta, kui võrgu kasutaja ei ole seda muutnud enne tüüptingimuste punktis 6.7.2 märgitud aega.
- 6.11. Kauplemisplatvormil kauplemiseks võivad võrgu kasutajad volitada kauplemisplatvormi käitajat esitama nende nimel tehinguteatiseid.
- 6.12. Süsteemihalduril on õigus esitada tasakaalustamisteenuse pakkuja nimel tehinguteatiseid, kui see on tasakaalustamisteenuse pakkujaga kirjalikult kokku lepitud.

- 6.13. Tehinguteatise kättesaamisel kontrollib süsteemihaldur, kas tehinguteatis on vormiliselt korrektne, sisaldab kogu vajalikku teavet ja on esitatud ettenähtud tähtaegade jooksul, mis on sätestatud tüüptingimuste punktides 6.6 ja 6.7.
- 6.14. Kui süsteemihaldur on kontrollinud tehinguteatist tüüptingimuste punktis 6.8 märgitud tingimuste alusel, siis nomineeritud väärtus kinnitatakse, kui süsteemihaldur on valideerinud sama(de) gaasipäeva(de) kohta müüki ja ostu kajastavate tehinguteatiste paari.
- 6.15. Süsteemihaldur ühitab kaks tehinguteatist järgmiselt:
- 6.15.1. kui mõlemas tehinguteatises on märgitud võrdne gaasikogus, jaotatakse mõlemale tehinguteatisele märgitud kogus;
  - 6.15.2. kui kahes tehinguteatises on märgitud erinev gaasikogus, jaotatakse mõlemale tehinguteatisele märgitud kogustest väiksem kogus (n-ö väiksema koguse reegel).
- 6.16. Süsteemihaldur saadab süsteemi kasutajatele jaotatud gaasikoguse kinnituse kooskõlas standardteadete protokolliga 30 minuti jooksul pärast seda, kui süsteemihaldur on saanud müüki ja ostu kajastavate tehinguteatiste paari.

7. Võrgu kasutaja bilansiseisu kohta teabe andmine

- 7.1. Iga riigi prognoosiv pool ühises bilansipiirkonnas peab esitama riigi ülekandesüsteemi süsteemihaldurile kõigi selles riigis asuvate üle mitme päeva mõõdetavate kohtade väljavoolude prognoosid. Üle mitme päeva mõõdetavate andmete teabe esitamise mudel on baasjuhtum vastavalt komisjoni 26. märtsi 2014. aasta määrusele (EL) nr 312/2014, millega kehtestatakse ülekandesüsteemides gaasivarustuse tasakaalustamise võrgueeskiri.
- 7.2. Üle mitme päeva mõõdetavate väljavoolude prognoosid esitatakse prognoosiva poole ja süsteemihalduri vahel kokku lepitud vormis.
- 7.3. Süsteemihaldur esitab võrgu kasutajale üle mitme päeva mõõdetavate sisse- ja väljavoolude prognoosid gaasipäeval D, mille puhul iga uuendus kehtib gaasivoogude suhtes alates gaasipäeva D algusest:
- 7.3.1. esialgse prognoosi kella 11.00ks UTC (talveaja järgi) või 10.00ks UTC (suveaja järgi) päeval D-1,
  - 7.3.2. esimese uuenduse kella 8.00ks UTC (talveaja järgi) või 7.00ks UTC (suveaja järgi) päeval D ning
  - 7.3.3. esimese uuenduse kella 13.00ks UTC (talveaja järgi) või 12.00ks UTC (suveaja järgi) päeval D;
  - 7.3.4. hiljemalt kell 13.00 UTC (talveaja järgi) või 12.00 UTC (suveaja järgi) gaasipäeval D+1 tema sisse- ja väljavoolude esialgse jaotuse gaasipäeval D ja tema esialgse päeva eabilansi koguse.

8. Eabilansi arveldamine ja tasakaalustamise hüvitised

- 8.1. Kõik päeva eabilansi tasud kliiritakse süsteemihalduri finantskontol.
- 8.2. Finantskontole kogunenud eabilansi tasud kliiritakse võrgu kasutajale või tema poolt iga kuu.
- 8.3. Päeva eabilansi koguse võrgu kasutaja bilansiportfelli puhul iga gaasipäeva eest arvutab süsteemihaldur järgmise valemi alusel:

$$\text{päeva eabilansi kogus} = \text{sissevool} - \text{väljavool}$$

- 8.4. Päeva eabilansi koguse võrgu kasutaja bilansiportfelli puhul iga gaasipäeva D eest jaotab süsteemihaldur järgmiselt:
  - 8.4.1. virtuaalse kauplemiskoha edastamiste sisse- ja väljavoolud ühises bilansipiirkonnas vastavalt tüüptingimuste punktis 6 sätestatud nõuetele;
  - 8.4.2. sisse- ja väljavoolud ühise bilansipiirkonna sisse- ja väljavoolupunktides, tuginedes ühise bilansipiirkonna võrgueeskirjade tüüptingimuste punktis 8 sätestatud põhimõtetele.
- 8.5. Päeva eabilansi kogus ümardatakse kilovatt-tundidesse.
- 8.6. Iga gaasipäeva D kohta määrab süsteemihaldur kindlaks päeva eabilansi hinnad gaasipäeval (D+1) järgmiselt:
  - 8.6.1. müügi piirhind (MSP) gaasipäeval D võrdub järgmistest hindadest väiksemaga:
    - 8.6.1.1. madalaim hind mis tahes peamiste toodete müügil, kus süsteemihaldur osales gaasipäeval D (kas asjaomastel kauplemisplatvormidel või tasakaalustamisteenuste lepingute kaudu)
    - 8.6.1.2. peamiste toodete kõigi kauplemistehingute kaalutud keskmine hind asjaomastel kauplemisplatvormidel gaasipäeval D, korrutatuna MSP-stiimuliga;
  - 8.6.2. ostu piirhind (MBP) gaasipäeval D võrdub järgmistest hindadest suurimaga:
    - 8.6.2.1. kõrgeim hind mis tahes peamiste toodete ostul, kus süsteemihaldur osales gaasipäeval D (kas asjaomastel kauplemisplatvormidel või tasakaalustamisteenuste lepingute kaudu);
    - 8.6.2.2. peamiste toodete kõigi kauplemistehingute kaalutud keskmine hind asjaomastel kauplemisplatvormidel gaasipäeval D, korrutatuna MBP-stiimuliga.
- 8.7. Müügi piirhinda ja ostu piirhinda väljendatakse eurodes megavatt-tunni kohta ja need ümardatakse sajandikeni.
- 8.8. Päeva eabilansi hindade kindlaks määramisel võtab süsteemihaldur arvesse üksnes peamisi tooteid, millega kaubeldi päevasisesest ja päev-ette toodetena tarnimiseks gaasipäeva D jooksul.
- 8.9. Juhul kui ei ole võimalik kindlaks määrata kas müügi piirhinda vastavalt punktile 8.6.1.2 või ostu piirhinda vastavalt punktile 8.6.2.1 likviidsuse puudumise tõttu või mis tahes muul objektiivsel ja põhjendatud põhjusel, kasutatakse Hollandi gaasituruplatvormil (TTF) kujunenud kaalutud keskmist hinda tehingutest gaasipäeval ning avaldatakse süsteemihalduri veebilehel. Kui Hollandi gaasituruplatvormil (TTF) gaasihinnaindeks gaasipäeval D ei ole kättesaadav, kasutatakse gaasipäevale D eelneva gaasi päeva kohta kättesaadavat viimast gaasihinnaindeksit, mis on korrutatud vastava stimuleeriva teguriga.
- 8.10. MBP-stiimul ja MSP-stiimul kehtestatakse järgmiselt:
  - 8.10.1. MSP-stiimul võib olla vahemikus 0,9 ja 0,95;
  - 8.10.2. MBP-stiimul võib olla vahemikus 1,05 ja 1,1.
- 8.11. Süsteemihaldur avaldab oma veebisaidil gaasipäeva D müügi piirhinna ja ostu piirhinna hiljemalt gaasipäeva D+1 lõpus. Kui gaasipäev D+1 ei ole tööpäev, avalikustatakse gaasipäeva D müügi piirhind ja ostu piirhind järgmisel tööpäeval.
- 8.12. Süsteemihaldur avaldab oma veebisaidil MBP- ja MSP-stiimulid järgmise aasta kohta hiljemalt iga aasta 1. novembriks. Süsteemihaldur võib mõlemaid stiimuleid aasta jooksul uuesti korrigeerida, teatades vähemalt kolm kalendripäeva ette enne esimest gaasipäeva, mille suhtes korrigeeritud MBP- ja MSP-stiimul jõustuvad.
- 8.13. Tuginedes päeva eabilansi kogusele ja päeva eabilansi hindadele, mis määratakse kindlaks vastavalt tüüptingimuste, arvutatakse võrgu kasutaja päeva eabilansi tasu gaasipäeva eest järgmiselt:

- 8.13.1. päeva eabilansi positiivse koguse korral on päeva eabilansi tasu võrdne võrgu kasutaja bilansiportfelli päeva eabilansi koguse ja gaasipäeva müügi piirhinna korrutisega ning selle tasub süsteemihaldur võrgu kasutajale;
- 8.13.2. päeva eabilansi negatiivse koguse korral on päeva eabilansi tasu võrdne päeva eabilansi koguse ja gaasipäeva ostu piirhinna korrutisega ning selle tasub võrgu kasutaja süsteemihaldurile;
- 8.13.3. päeva eabilansi tasu väljendatakse eurodes ja see ümardatakse sajandikeni.
- 8.14. Eesmärgiga tagada finantsneutraalsus määrab süsteemihaldur hiljemalt kaheteistkümne kalendripäeva jooksul pärast iga kuu algust iga gaasipäeva kohta igale võrgu kasutajale eelmise kuu tasakaalustamise hüvitised gaasipäeva kohta mida ei peeta tasakaalus olevaks eelmise kuu gaasipäeval.
- 8.15. Tasakaalustamise hüvitised määratakse kindlaks, võttes arvesse võimalikke alljärgnevaid tulusid ja kulusid:
  - 8.15.1. süsteemihalduri kulusid ja tulusid, mis tulenevad päeva eabilansi tasudest;
  - 8.15.2. süsteemihalduri kulusid ja tulusid, mis tulenevad tasakaalustamistoimingutest;
  - 8.15.3. süsteemihalduri halduskulusid, mis tulenevad tasakaalustamistoimingutest;
  - 8.15.4. süsteemihalduri muid kulusid ja tulusid, mis on seotud süsteemihalduri tehtavate tasakaalustamistoimingutega. See hõlmab võrgukasutaja maksehäiretest tulenevaid süsteemihalduri kulusid, juhul kui punktis 4 sätestatud lepinguliste kohustuste täitmise tagamise meetmed ja nõuded on nõuetekohaselt rakendatud.
- 8.16. Iga gaasipäeva puhul on päeva tasakaalustamise hüvitis võrdne kõigi selliste kulude ja tulude netosummaga, mis on kantud eelmise kuu bilansi tasakaalustamise kontole vastavalt tüüptingimuste punktile 8.15, jagatuna kõigi jaotatud võrgu kasutaja väljavoolude summaga ühises bilansiirkonnas eelmise kuu puhul. Päevast tasakaalustamise hüvitist väljendatakse eurodes megavatt-tunni kohta ja see ümardatakse sajandikeni.
- 8.17. Päevane tasakaalustamise hüvitis on eelmise kuu iga gaasipäeva korral sama väärtusega.
- 8.18. Süsteemihaldur avaldab oma veebisaidil eelmise kuu päevase tasakaalustamise hüvitise hiljemalt kaksteist tööpäeva pärast iga kuu algust.
- 8.19. Igale võrgu kasutajale omistatud tasakaalustamise hüvitis võrdub vastavalt tüüptingimuste punktile 8.16 kindlaks määratud päevase tasakaalustamise hüvitise ning kõigi võrgu kasutaja väljavoolude korrutisega (sealhulgas sisemaise tarbimise, piiriülelset väljunud ja virtuaalse kauplemispunkti kogused) gaasipäeva D puhul. Tasakaalustamise hüvitist väljendatakse eurodes, see ümardatakse sajandikeni ning seda kajastatakse eraldi tasuna igakuises eabilansi arveldamise aruandes ja arvel.
- 8.20. Neutraalsuse tasu arvutamisel võtab süsteemihaldur arvesse tasakaalustamismeetmetest tulenevaid kulusid ja tulusid vastavalt alapunktile 8.15.2. määrusest, mida süsteemihaldur teostab jooksva kalendrikuul (M), kuid mis on omistatavad eelmisele kalendrikuule (M-1), mille puhul punktis 9.2 ette nähtud igakuine arveldus määrusest, viiakse läbi.

9. Päeva eabilansi tasude aruandlus ja arveldamine

- 9.1. Süsteemihaldur teeb gaasipäeva D igapäevase aruande üks tööpäev pärast iga gaasipäeva D lõppu. Tuginedes sisse- ja väljavoolude esialgsele jaotusele ning virtuaalse kauplemiskoha edastamiste lõplikule jaotusele gaasipäeva D puhul, määrab süsteemihaldur kindlaks ja teatab võrgu kasutajale võrgu kasutaja päeva eabilansi koguse gaasipäeva D kohta.

- 9.2. Hiljemalt kaksteist kalendripäeva pärast iga kuu algust teeb süsteemihaldur eelmise kuu kohta (nii-öelda tarnekuu) esialgse aruande. Süsteemihaldur määrab kindlaks järgmised näitajad ja teavitab neist võrgu kasutajat, tuginedes sisse- ja väljavoolude lõplikule jaotusele ning virtuaalsete kauplemispunkti edastustele tarnekuu kohta:
  - 9.2.1. võrgu kasutaja päeva eabilansi kogus tarnekuu iga gaasipäeva kohta;
  - 9.2.2. võrgu kasutaja päeva eabilansi tasu tarnekuu iga gaasipäeva kohta;
  - 9.2.3. võrgu kasutaja päeva eabilansi tasude summa tarnekuu kõigi gaasipäevade eest, mille tasub võrgu kasutaja;
  - 9.2.4. võrgu kasutaja päeva eabilansi tasude summa tarnekuu kõigi gaasipäevade eest, mis tasutakse võrgu kasutajale;
  - 9.2.5. kogusummad, mis tasutakse tarnekuu eest võrgu kasutaja poolt ja võrgu kasutajale.
- 9.3. Süsteemihaldur kehtestab täpsed vormid ja andmevahetusvormingud bilansi arveldamiseks, teatades võrgu kasutajale võimalikest muudatustest mõistliku aja jooksul ette.
- 9.4. Juhul kui võrgu kasutaja tuvastab ebakõlasid päevase või kuise arvelduse alusel esitatud teabes, teavitab ta süsteemihaldurit ning täpsustab ebakõla viivitamata.
- 9.5. Kui võrgu kasutaja teavitab süsteemihaldurit võimalikest ebakõladest, kontrollib süsteemihaldur viie tööpäeva jooksul vastavaid arvutusi ning:
  - 9.5.1. esitab võrgu kasutajale parandatud kuised arveldusväärtused või
  - 9.5.2. esitab võrgu kasutajale teate, milles ta põhjendab võrgu kasutaja taotluse tagasilükkamist.
- 9.6. Hiljemalt kaksteist kalendripäeva pärast tarnele järgneva kolmanda kuu algust teeb süsteemihaldur igakuise lõpparvelduse. Igakuise lõpparvelduse ajal saab võrgu kasutaja esialgse igakuise arvelduse alusel esitatud teabe uuenduse, mis tugineb esialgses igakuisel arvelduses kasutatud andmete parandustel ning sisse- ja väljavoolude lõplikul jaotusel, mis on süsteemihaldurile kättesaadavaks tehtud hiljemalt kaks kalendripäeva enne lõpliku kuumakse arveldamise tähtaega.

10. Operatiivtasakaalustamine

- 10.1. Süsteemihaldurid ostavad ja müüvad gaasi ülekandesüsteemi tasakaalustamiseks kas kauplemisplatvormil või tasakaalustamisteenuseid kasutades.
- 10.2. Süsteemihaldurid kohustuvad tegema tasakaalustamistoiminguid, et:
  - 10.2.1. hoida ülekandevõrku selle kasutuspiirides;
  - 10.2.2. tagada ülekandesüsteemi ökonoomne ja tõhus käitlemine selliselt, et võrku sisenenud ja võrgust väljund gaasi kogused oleksid gaasipäeva lõpus tasakaalus.
- 10.3. Asjakohaste tasakaalustamistoimingute üle otsuse langetamisel järgib ülekandesüsteemi haldur järgmist tasakaalutoimingute eelisjärjekorda:
  - 10.3.1. Kasutada eelisjärjekorras peamisi tooteid, kui see on asjakohane;
  - 10.3.2. kui kauplemisplatvorm ei taga piisavat vajadust süsteemi tasakaalustamiseks või on majanduslikult vähem tõhus, siis kasutatakse tasakaalustamisteenuse lepingu alusel kirjeldatud tooteid.
- 10.4. Kauplemisplatvormide ja tasakaalustamisteenuste kasutamine lepatakse kokku ühise bilansipiirkonna süsteemihaldurite vahel.
- 10.5. Tasakaalustamisteenuste osutamiseks süsteemihalduritele sõlmib võrgu kasutaja tasakaalustamisteenuste lepingu ühe ühise bilansipiirkonna süsteemihalduriga.

- 10.6. Pärast tasakaalustamisteenuste lepingu sõlmimist on võrgu kasutajal õigus esitada standardtoodete pakkumisi, tuginedes tasakaalustamisteenuste lepingus sätestatud tingimustele.
- 10.7. Süsteemihaldur ostab gaasi, kui võrgu kasutajate kavandatavate ülekandesüsteemi sissevoolude hinnanguline kogus gaasipäeva jooksul on väiksem kui kavandatavate ülekandesüsteemist väljavoolude kogus. Süsteemihaldurid müüvad gaasi, kui võrgu kasutajate kavandatavate ülekandesüsteemi sissevoolude hinnanguline kogus gaasipäeva jooksul on suurem kui kavandatavate ülekandesüsteemist väljavoolude kogus, võttes arvesse ka ülekandesüsteemide paindlikkust ühises bilansipiirkonnas.
- 10.8. Kui süsteemihalduritel ei õnnestu osta või müüa kogu vajalikku gaasi kauplemisplatvormi jooksva päeva kauplemisessioonil, võidakse puuduv kogus omandada tasakaalustamisteenuste kasutamise kaudu.
- 10.9. Süsteemihalduritel on ka õigus mitte järgida tasakaalutoimingute eelisjärjekorda ning kasutada asukohapõhiseid tooteid, kui ülekandesüsteemi kasutuspiirides hoidmiseks on vaja konkreetsetes sisse- ja/või väljavoolupunktides gaasivoogu muuta ja/või alustada gaasipäeval konkreetsest ajavahemikust.
- 10.10. Kui vastutus ühise bilansipiirkonna tasakaalustamise eest on üle antud teisele üksusele, kohaldatakse selle üksuse suhtes tüüptingimusi.

11. Arvete esitamine ja maksed

- 11.1. Kui aruandeperioodi jooksul registreeritakse vähemalt ühel bilansiperioodil võrgu kasutaja bilansiportfelli eabilanss ja eabilansi kogus on negatiivne, väljastab süsteemihaldur võrgu kasutajale arve kõigi aruandeperioodil registreeritud negatiivse eabilansi koguste eest ja laeb selle aruandeperioodile järgneva kuu 12. kuupäevaks üles ühisele IT-platvormile või saadab selle võrgu kasutaja e-posti aadressile, mis on märgitud bilansilepingus. Arvet loetakse kättesaaduks selle üles laadimise või saatmise kuupäeval.
- 11.2. Kui aruandeperioodi jooksul registreeritakse vähemalt ühel bilansiperioodil võrgu kasutaja bilansiportfelli eabilanss ja eabilansi kogus on positiivne, väljastab võrgu kasutaja süsteemihaldurile arve kõigi aruandeperioodil registreeritud positiivse eabilansi koguste eest ja laeb selle aruandeperioodile järgneva kuu 12. kuupäevaks üles ühisele IT-platvormile või saadab selle süsteemihalduri e-posti aadressile, mis on märgitud bilansilepingus. Arvet loetakse kättesaaduks selle üles laadimise või saatmise kuupäeval.
- 11.3. Võrgu kasutaja suhtes kehtiva tasakaalustamise hüvitise eest esitatakse arve koos aruandeperioodi eabilansi tasuga.
- 11.4. Arve hõlmab makseid, mille võrgu kasutaja peab süsteemihaldurile tegema. Arve saatmise kuupäeva käsitatakse arve kättesaamise kuupäevana.
- 11.5. Kui on olukord, et arve sisaldab ilmselget viga, on arve saajal õigus selle maksmisest keelduda:
  - 11.5.1. kolme tööpäeva jooksul alates arve kättesaamisest teavitab arve saaja kirjalikult arve väljastanud poolt, märkides oma eriarvamuse põhjused;
  - 11.5.2. viie tööpäeva jooksul alates vastava teate kättesaamisest vaatab arve väljastanud pool arvet puudutava teate läbi, teavitab arve saajat oma läbivaatamise tulemustest ning, kui läbivaatamisel tehakse järeldus, et esialgne arve oli vale, väljastab parandatud arve.
- 11.6. Kõik maksed tehakse eurodes kontole, mille on teatanud arve väljastanud pool. Kuupäeva, millal raha kantakse vastavalt kas süsteemihalduri või võrgu kasutaja arvelduskontole, käsitatakse maksekuupäevana.

- 11.7. Kõik arved tuleb tasuda kümne kalendripäeva jooksul pärast arve väljastamise kuupäeva. Kui maksetähtpäev langeb puhkepäevale, siis on maksetähtpäevaks järgmine tööpäev.
- 11.8. Olenemata sellest, kuidas on märgitud maksekorraldusele, käsitatakse kõiki laekunud makseid maksekohustuse mõttes järgmises järjekorras 1. viivis, 2. eelmiste perioodide tasumata summad, 3. jooksvad maksed.
- 11.9. Kogu või arve osalise tasumisega viivitamise korral on arve väljastanud süsteemihalduril või võrgu kasutajal õigus nõuda tasumata maksetelt viivist. Kõikidelt tasumata maksetelt arvestatakse viivist 0,05% tähtjaks tasumata summast iga viivitatud päeva eest. Hilinenud maksetelt arvestatakse viivist kord kuus pärast iga kuu lõppu ning see lisatakse järgmisele kuuarvele.
- 11.10. Lepingulist tulenevatele sanktsioonide maksimumsumma suurustele kohaldatakse põhimõtteid vastavalt süsteemihalduri registrijärgse riigis kehtivatele reeglitele.
- 11.11. Kui süsteemihalduri ja võrgukasutaja vahel on sõlmitud eraldi ise arve esitamise kokkulepe, võib süsteemihaldur ise võrgukasutaja nimel arveid väljastada.

12. Süsteemihalduri õigused ja kohustused

- 12.1. Süsteemihaldur teeb bilansiarvutusi läbipaistvalt ja õiglaselt ning võimaldab võrgu kasutajal pääseda juurde virtuaalsele kauplemispunktile.
- 12.2. Süsteemihaldur kavandab, haldab ja arveldab bilanssi ühise bilansipiirkonna ülekandesüsteemis, lähtudes tüüptingimustest ja bilansilepingust.
- 12.3. Süsteemihaldur hoiab salajas kogu teavet, mis on seotud võrgu kasutajaga või bilansilepingu sõlmimise ja täitmisega, juhul kui selle teabe avaldamine võib kahjustada võrgu kasutaja huve või selle salajas hoidmine on või võib olla võrgu kasutaja huvides, bilansilepingu kehtivuse ajal ja pärast bilansilepingu aegumist.
- 12.4. Süsteemihalduril on õigus:
  - 12.4.1. mõistlikult muuta teabevahetuseks mõeldud infotehnoloogialahendusi, mis on sätestatud bilansilepingus, ning nõuda, et võrgu kasutaja oleks valmis tegema nimetatud muudatused, mille süsteemihaldur on avaldanud, mõistlikuks tähtjaks, teatades sellest võrgu kasutajale mõistliku aja jooksul ette;
  - 12.4.2. omandada ja töödelda võrgu kasutaja ja taotleja andmeid;
  - 12.4.3. saada makseid tehtud tasakaalustamistoimingute eest tüüptingimustes sätestatud summas ja korras.
- 12.5. Lisaks tüüptingimustes konkreetselt nimetatud andmetele, aruannetele ja teabele avaldab süsteemihaldur oma veebisaidil, Euroopa maagaasi ülekandesüsteemi haldurite võrgustiku (ENTSOG) läbipaistvusplatvormil ja ühise bilansipiirkonna ühisel IT platvormil igasuguse muu asjakohase teabe tasakaalustamistegevuse kohta, mis tuleb avaldada kohaldatavate õigusaktide alusel.

13. Võrgu kasutaja õigused ja kohustused

- 13.1. Võrgu kasutaja teeb igal ajal mõistlikke jõupingutusi, et minimeerida oma eabilanssi ühises bilansipiirkonnas ning mitte kuritarvitada bilansisüsteemi oma ärihuvides või kasuks. Võrgu kasutaja on kohustatud ühitama gaasi sissevoolukoguse gaasiväljavoolukogusega gaasipäeva jooksul. Võrgu kasutaja astub kõik vajalikud sammud, et ära hoida päevast eabilanssi.
- 13.2. Võrgu kasutajal on õigus saada teavet ja kohustus esitada teavet, nagu tüüptingimustes sätestatud.

13.3. Võrgu kasutajal on õigus saada tasakaalustamisarveid ja kohustus tasuda tasakaalustamise eest, nagu tüüptingimustes sätestatud.

14. Vastutus ja kahju hüvitamine

- 14.1. Poolte õigused ja kohustused on sätestatud tüüptingimustes, bilansilepingus ja kehtivates õigusaktides.
- 14.2. Pooled vastutavad neile tüüptingimustega kehtestatud nõuete ja bilansilepingu kohaldamisalas võetud kohustuste nõuetekohase täitmise eest. Poolte vastutust võib piirata või seda võidakse mitte kohaldada üksnes tüüptingimustes ja selle riigi õigusaktides, kus on süsteemihalduri registrijärgne asukoht, kehtestatud alustel.
- 14.3. Süsteemihaldur vastutab üksnes õigusaktides, tüüptingimustes ja bilansilepingus sätestatud kohustuste täitmise eest õigusaktides, tüüptingimustes ja bilansilepingus kehtestatud korras.
- 14.4. Pooled vastutavad bilansilepingu nõuetekohase täitmise eest. Kumbki pool hüvitab vastavalt tüüptingimuste punktis 14.6 sätestatud piirangutele kahjud, mida teine pool on kandnud, kui süüdiolenev pool täidab mittenõuetekohaselt või ei täida bilansilepingut.
- 14.5. Pool ei vastuta kahjude eest, mille on tekitanud teisele poolele kolmandad isikud. Kumbki pool ei vastuta kolmandate isikute tegevuse või tegevusetuse eest.
- 14.6. Pool, kes rikub bilansilepingule ja (või) tüüptingimusi, kohustub hüvitama üksnes otsese varalise kahju, mis on tekitatud teisele poolele, tingimusel, et rikkumise ja kahju tekkimise vahel on põhjuslik seos.
- 14.7. Kumbki pool vabastatakse vastutusest bilansilepingu täitmatajätmise korral, kui ta suudab tõendada, et täitmatajätmine tulenes vääramatute jõu asjaoludest, st asjaoludest, mida pool ei saanud kontrollida või mõistlikult eeldada bilansilepingu täitmise ajal, ning kui ta ei saanud ära hoida nende asjaolude või nende tagajärgede ilmnemist.
- 14.8. Süsteemihaldur ei vastuta ühegi kahju eest, mille on tekitanud ühise bilansipiirkonna ühise IT platvormi mittetoimimine.

15. Bilansilepingu kehtivusaeg ja ülesütlemine

- 15.1. Bilansilepingut võib muuta mõlema poole kirjalikul nõusolekul või muul õigusaktides sätestatud alusel.
- 15.2. Süsteemihalduril on õigus muuta bilansilepingus sätestatud tingimusi ja rakendada tüüptingimuste muudatusi, tingimusel et need muudatused kooskõlastatakse ühises bilansipiirkonnas tegutsevate süsteemihaldurite vahel. Süsteemihaldur teavitab võrgu kasutajat kirjalikult ja avaldab tüüptingimuste muudatused oma veebisaidil hiljemalt 30 kalendripäeva enne muudatuste jõustumist.
- 15.3. Süsteemihalduril on ühepoolselt õigus muuta bilansilepingut viivitamata seaduses sätestatud olukordades, kui see on vajalik, et järgida kohaldatavaid õigusnorme ja/või määrusi ja/või otsuseid, mille on välja andnud riigi või rahvusvahelised kohtud või ametiasutused, sealhulgas haldusotsuseid ja nendega seotud otsuseid/seisukohti, mille on välja andnud riigi reguleerivad asutused, tingimusel et muudetud tüüptingimused ja (või) bilansileping ei riku kehtivaid ja kohaldatavaid õigusakte. Süsteemihaldur teavitab võrgu kasutajat võimalikest muudatustest esimesel võimalusel.
- 15.4. Kummalgi poolel on õigus bilansileping üles öelda, kui teine pool täidab mittenõuetekohaselt või ei täida oma kohustusi bilansilepingu alusel. Sellisel juhul peab pool, kes soovib sellisel alusel bilansilepingut üles öelda, teavitama teist poolt kirjalikult

vähemalt 30 kalendripäeva enne bilansilepingu ülesütlemist oma kavatsusest bilansileping üles öelda, märkides bilansilepingu ülesütlemise põhjuse vähemalt 30 kalendripäeva varem ning tingimusel, et bilansilepingut üles öelda sooviv pool on nõudnud kirjalikult olulise rikkumise kõrvaldamist ning teine pool ei ole olulist rikkumist kõrvaldanud kümne tööpäeva jooksul alates sellise nõude saamisest. Bilansileping loetakse ülesöelduks teates märgitud kuupäeva seisuga.

- 15.5. Võrgu kasutaja võib bilansilepingu ühepoolset üles öelda, saates süsteemihaldurile kirjaliku teate vähemalt 30 päeva enne bilansilepingu ülesütlemist, kui võrgu kasutaja ei kavatse enam kasutada kaubanduslikku tasakaalustamistegevust ühises bilansipiirkonnas bilansilepingu alusel.
- 15.6. Poolel on õigus bilansileping ette teatamata üles öelda, kui teine pool on kuulutatud pankrotis olevaks või muutub maksejõuetuks, ei täida maksekohustust või tema suhtes algatatakse kohustuslik või vabatahtlik likvideerimine.
- 15.7. Bilansilepingu ülesütlemine ei vabasta pooli kõigi kohustuste täitmisest, mis on tekkinud bilansilepingu kehtivusajal.

16. Tahteavaldused

- 16.1. Kõik teated, nõusolekud, kinnitused ja muud tahteavaldused, mis on seotud bilansilepingu täitmisega või bilansilepingust tulenevate vaidlustega, samuti muud teated (edaspidi: tahteavaldused) esitatakse teisele poolele kirjalikult, kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis, välja arvatud juhtudel, mil need teated on informatiivset laadi, mil teisele poolele edastamisega ei kaasne õiguslikke tagajärgi.
- 16.2. Tahteavaldust käsitatakse kättesaaduna, kui teine pool selle allkirjastab või teist poolt teavitatakse kirjalikult e-posti teel bilansilepingus märgitud e-posti aadressil või muul e-posti aadressil, mis on teisele poolele kirjalikult teatatud, või see edastatakse tähtitud kirja teel postkontori kaudu. Kõiki tahteavaldusi, mis on seotud bilansilepingu täitmisega ning ei kaldu bilansilepingu tingimustest kõrvale, käsitatakse kehtivana ja poolte suhtes siduvana, kui need on esitatud bilansilepingus nimetatud isikutele või nõuetekohaselt ametisse nimetatud ja volitatud isikutele.

17. Vääramatute jõud

- 17.1. Süsteemihaldur ja võrgu kasutaja ei vastuta bilansilepinguga võetud kohustuste täieliku või osalise täitmatajätmise eest, kui selle on põhjustanud vääramatute jõu asjaolud. Selle punkti kohaldamisel on vääramatute jõu asjaoluks igasugune takistus, mis on tekkinud väljaspool süsteemihalduri ja võrgu kasutaja kontrolli ning takistab teda täitmast oma kohustusi bilansilepingu alusel ning mida süsteemihaldur või võrgu kasutaja ei saa kõrvaldada. Eelkõige on sellised asjaolud katastroofid, tulekahju, maavärin ja muud loodusnähtused, sõda, majanduslikud sanktsioonid, embargod või muud asjaolud, mida süsteemihaldur ja võrgu kasutaja ei saanud bilansilepingu sõlmimise ajal ette näha.
- 17.2. Individuaalseid takistusi bilansilepingu kohustuste täitmisel, mis on ilmnunud sel ajal, kui lepingust tulenevaid kohustusi rikkuv süsteemihaldur või võrgu kasutaja on viivitanud oma bilansilepingust tulenevate kohustuste täitmisega, ei käsitata vääramatute jõu asjaoludena. Näiteks rahaliste vahendite puudus on individuaalne takistus.
- 17.3. Süsteemihaldur või võrgu kasutaja, kes tugineb vääramatute jõule, peab üritama jätkata oma kohustuste täitmist esimesel võimalusel, kui see on mõistlikult nõutav, tingimusel et see on võimalik ilma põhjendamatute kuludeta.

- 17.4. Kui vääramatu jõu asjaolud püsivad kauem kui 30 kalendripäeva, alustavad süsteemihaldur või võrgu kasutaja läbirääkimisi, et leida sobiv lahendus bilansilepingu kohustuste täitmiseks. Sellisel juhul on bilansilepingu lõpetamine võimalik üksnes süsteemihalduri ja võrgu kasutaja vastastikusel kokkuleppel.
- 17.5. Süsteemihaldur ja võrgu kasutaja teatavad üksteisele viivitamata, aga hiljemalt 24 tunni jooksul vääramatu jõu asjaoludest. Kui pooled ei teata vääramatu jõu asjaoludest, ei või süsteemihaldur või võrgu kasutaja neile kui bilansilepingu täitmatajätmise alusele tugineda.
- 17.6. Kui vääramatu jõu asjaolud enam ei esine, jätkavad süsteemihaldur ja võrgu kasutaja viivitamata kohustuste täitmist, mida nad täitsid kuni vääramatu jõu asjaolude ilmnemise päevani, välja arvatud juhul, kui süsteemihaldur ja võrgu kasutaja on teisiti kokku leppinud.
- 17.7. Pooled teevad kõik mõistlikud jõupingutused, et leevendada vääramatu jõu sündmuse või asjaolu mõjusid ning püüavad tagada esimesel võimalusel bilansilepingu normaalse täitmise taastamise.

18. Konfidentsiaalsus

- 18.1. Teave võrgukasutaja bilansiseisundi, tema toimingute kohta ühise bilansipiirkonna ühisel IT-platvormil ning süsteemihalduri ja võrgukasutaja vahelise bilansi arvelduse kohta, samuti muu teave, millised osapooled on määratlenud ärisaladuseks, olenemata sellest, kuidas see teave on loodud või töödeldud, sealhulgas olenemata teabe vormingust (näiteks kirjalik, tekst, heli, vokaal või pilt), loetakse piiratud juurdepääsuga teabeks. Käesolevas lõigus nimetatud teave on kaitstud ja seda ei tohi avaldada kolmandale isikule ilma teise poole eelneva kirjaliku nõusolekuta, välja arvatud teave, mida avalikustatakse määruse või muude õigusaktide alusel.
- 18.2. Pooled kasutavad alapunktis 18.1 ette nähtud piiratud juurdepääsuga teavet üksnes bilansilepingu täitmiseks. Süsteemihalduril on õigus kasutada bilansilepingu alusel võrgukasutajalt saadud teavet ka kehtivates õigusaktides sätestatud ülesannete täitmiseks bilansilepingu kehtivuse ajal ja ka pärast bilansilepingu lõppemist. Süsteemihaldur võib esitada teavet, mis puudutab bilansilepingu kohustuste täitmist, teistele süsteemihalduritele määral, mil see on vajalik tüüptingimuste ja bilansilepingu nõuetekohaseks täitmiseks.
- 18.3. Osapoolte kohustus seoses piiratud juurdepääsuga teabe mitteavaldamisega, mis on sätestatud alapunktis 18.1, jääb kehtima perioodiks 10 aastat pärast bilansilepingu lõppemist.

19. Isikuandmete töötlemine

- 19.1. Pooltel on õigus töödelda teiselt poolelt saadud füüsiliste isikute isikuandmeid üksnes bilansilepingu täitmise võimaldamise eesmärgil, järgides kehtivate seaduste ja määruste, sh määruse (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitset käsitlevaid nõudeid. isikutele seoses isikuandmete töötlemise ja selliste andmete vaba liikumisega ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta.

20. Kohaldatav õigus ja vaidluste lahendamine

- 20.1. Kõik vaidlused ja erimeelsused (edaspidi: vaidlus), mis tekivad seoses tüüptingimuste rakendamise ja kohaldamisega, lahendatakse vastastikuste läbirääkimiste teel kooskõlas tüüptingimuste ja kohaldatavate õigusaktidega. Vaidluse korral esitab selle algatanud pool teisele poolele kirjaliku teate, mis sisaldab vaidluse kirjeldust, väljapakutud lahendust ning isikuid, kes on volitatud pidama poole nimel läbirääkimisi seoses vaidlusega.
- 20.2. Kui süsteemihaldur ja võrgu kasutaja ei suuda lahendada vaidlust läbirääkimiste teel 30 tööpäeva jooksul alates selle tekkimisest (välja arvatud juhul, kui poolte volitatud esindajad on kokku leppinud teistsuguse tähtaja), lahendatakse vaidlus süsteemihalduri riigi õiguse alusel kirjeldatud korras ja juhtudel asjaomasele riiklikule reguleerivale asutusele vaidluse kohtuväliseks läbivaatamiseks või otse selle riigi kohtule, kus on süsteemihalduri registrijärgne asukoht.

21. Lõppsätted

- 21.1. Tüüptingimused ja bilansileping on olemas nii riigikeeles (vastavalt kohale, kus on süsteemihalduri registrijärgne asukoht) kui ka inglise keeles. Ametlik suhtluskeel on riigikeel ja inglise keel. Bilansilepingu eri keeleversioonide vastuolude korral kehtib ingliskeelne versioon.
- 21.2. Tüüptingimustes märgitud korrad, dokumendivormid ja muud nõuded avaldatakse süsteemihalduri veebisaidil.
- 21.3. Süsteemihaldur hindab vastavalt tüüptingimustele taotlejate taotlusi omandada õigused kasutada kaubanduslikke tasakaalustamistoiminguid ühises bilansipiirkonnas, mis on esitatud süsteemihaldurile tüüptingimuste jõustumise kuupäevaks.
- 21.4. Kui pädev riigi valitsusasutus kuulutab välja mõne maagaasisektori kriisitaseme, sealhulgas energiakriisi, nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2017. aasta määruses (EL) 2017/1938, mis käsitleb gaasivarustuskindluse tagamise meetmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 994/2010:
  - 21.4.1. määrust kohaldatakse niivõrd, kui võrd see ei ole vastuolus asjaomaste pädevate riigiasutuste kehtestatud määrusega asjaomase kriisitaseme korral;
  - 21.4.2. võrgu kasutaja peab järgima negatiivse eabilansi ennetamise korda ja nõudeid, mis on kooskõlastatud süsteemihaldurite vahel ja avaldatud süsteemihaldurite veebilehel.
- 21.5. Tüüptingimused rakenduvad alates 1. november 2022.

1. lisa**Lepinguliste kohustuste täitmise tagamise reeglid**

1. Bilansilepingu kehtivuse ajal tagab võrgukasutaja lepingust tulenevate kohustuste täitmise võrgukasutaja asjakohase krediidireitingu või tagatisega. Võrgukasutaja võib korraga valida ühe või mitu tagatise liiki (finantsteenuse osutaja või sidusettevõtte tagatishoius või garantii).
2. Võrgukasutaja krediidireiting loetakse asjakohaseks, kui see vastab vähemalt ühele järgmistest kriteeriumidest:
  - 2.1. pikaajaline reiting BBB- või kõrgem Standard & Poor'si alusel;
  - 2.2. Fitchi pikaajaline reiting BBB- või kõrgem;
  - 2.3. pikaajaline reiting Baa3 või kõrgem Moody'si alusel.
3. Juhul kui võrgukasutaja on otsustanud lepinguliste kohustuste täitmise tagamise krediidireitinguga, on võrgu kasutajal kohustus teavitada viivitamata süsteemihaldurit võrgukasutaja krediidireitingu muutumisest ning süsteemihalduril on õigus nõuda võrgu kasutajalt tegeliku teabe esitamist võrgukasutaja krediidireitingu kohta.
4. Kui võrgukasutaja on valinud lepinguliste kohustuste täitmise tagamise krediidireitinguga, on süsteemihalduril õigus nõuda võrgukasutajalt tagatist bilansilepingust tulenevate maksendüete katteks, kui:
  - 4.1. võrgukasutaja krediidireiting ei vasta enam käesoleva lisa punktis 2 sätestatud kriteeriumidele;
  - 4.2. süsteemihaldur tuvastab võrgukasutaja päevase bilansikoguse muutuste tõttu suurenenud riski;
  - 4.3. süsteemihaldur on tuvastanud, et võrgu kasutaja ei ole täielikult või osaliselt võimeline katma bilansilepingust tulenevaid kohustusi, sealhulgas võrgukasutaja maksevõimest tulenevat muutunud ja suurenenud riski;
  - 4.4. võrgukasutaja suhtes on algatatud maksejõuetus- või likvideerimismenetlus;
  - 4.5. võrgukasutaja rikub bilansilepingus või määruses sätestatud tingimusi;
  - 4.6. võrgukasutaja viivitab bilansilepingust tulenevate maksetähtaegsete maksetega kaks korda 12 kuu jooksul.
5. Kui võrgukasutaja või sidusettevõtte ei nõustu süsteemihalduri käesoleva lisa punkti 4 kohaselt tehtud järeldustega või võrgukasutaja või sidusüksuse krediidireitingule mittevastavuse kohta, siis võrgukasutaja või sidusettevõtte võib viie tööpäeva jooksul esitada süsteemihaldurile asjakohased tõendid võrgukasutaja krediidivõimelisuse objektiivseks hindamiseks.
6. Võrgukasutaja esitab süsteemihaldurile tagatise seitsme tööpäeva jooksul sellekohase nõude saamise päevast arvates.
7. Süsteemihaldur tunnustab ja peab asjakohaseks finantsteenuse osutaja või sidusüksuse tagatist kohustuste nõuetekohase täitmiseks, kui see vastab järgmistele sätetele:
  - 7.1. garantii on väljastanud finantsteenuste osutaja, kellel või kelle kontsernil on pikaajaliste välisvaluutalaenude osas vähemalt järgmine reiting:
    - 7.1.1. Baa1 krediidireiting vastavalt Moody's agentuurile või
    - 7.1.2. BBB+ vastavalt Standard & Poor'si agentuurile või
  - 7.2. BBB+ vastavalt Fitch Ratingsi agentuurile pikaajaliste välisvaluutas laenude puhul; garantii on väljastanud sidusettevõtte, mille krediidireiting vastab käesoleva lisa punktile 2;
  - 7.3. garantii makstakse välja esimesel võimalusel ja on tagasivõtmatu.
8. Süsteemihaldur määrab tagatise summa kahe suurima võrgukasutaja kuumakse summas negatiivse eabilansi eest viimase 12 kuu jooksul. Kui bilansiteenuse kasutamise periood on

lühem kui 12 kuud, võetakse tagatise suuruse määramisel aluseks bilansiteenuse kasutamise ajavahemik, kuid tagatise suurus ei tohi olla väiksem kui 25 000 eurot.

9. Kui võrgukasutaja tagab lepinguliste kohustuste täitmise tagatisega, on süsteemihalduril õigus määruses sätestatud bilansiteenus täielikult lõpetada, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

9.1. võrgukasutaja täitmata kohustuste ja jooksva kuu eelmiste gaasipäevade agregeeritud bilansitasude hinnanguline summa ületab võrgukasutaja esitatud tagatise summat 10 protsenti;

9.2. süsteemihaldur on saatnud võrgukasutajale teatise, milles taotleb tagatissumma suurendamist summani, mis on võrdne jooksva kuu eelmiste gaasipäevade hinnangulise agregeeritud bilansiteenuse tasuga;

9.3. võrgukasutaja ei ole punktis 9.2 sätestatud süsteemihalduri teatises märgitud tähtaja jooksul, mis ei tohi olla lühem kui kolm tööpäeva, tagatist suurendanud.

10. Kui võrgukasutaja eelmise kuu bilansilepingu raames tekkinud kohustused ületavad summat, mille eest on käesoleva lisa punkti 8 kohaselt antud tagatis, on süsteemihalduril õigus nõuda võrgukasutajalt tagatise summa suurendamist ja uue tagatise esitamist süsteemihaldurile seitsme tööpäeva jooksul, mis vastab käesolevas lisas sätestatule.

11. Süsteemihalduril on õigus kasutada tagatist võrgukasutaja kohustuste katteks süsteemihalduri ees, kui võrgukasutaja on jätnud tasumata arve osutatud bilansiteenuste eest. Pärast tagatise kasutamist taotleb süsteemihaldur võrgukasutajalt tagatise suuruse taastamist seitsme tööpäeva jooksul.

12. Süsteemihalduril on õigus tüüptingimustes sätestatud bilansiteenuse pakkumine lõpetada hetkeni, mil võrgukasutaja esitab uue tagatise või suurendab või taastab olemasoleva tagatise summa selliselt, et see vastab käesolevas lisas sätestatule, kui võrgukasutaja ei suuda:

12.1. esitada tagatist käesoleva lisa punktis 6 nimetatud tähtaja jooksul;

12.2. suurendada tagatise suurust ega esitada uut tagatist käesoleva lisa punktis 10 nimetatud tähtaja jooksul;

12.3. taastada tagatist käesoleva lisa punktis 11 nimetatud tähtaja jooksul.

13. Pärast süsteemihalduri poolt võrgu kasutajale arve väljastamist vastavalt punktile 11.1. on võrgukasutajal õigus nõuda tagatisraha tagastamist summas, mis ületab süsteemihalduri poolt käesoleva lisa punkti 8 kohaselt seatud tagatise summat.

14. Bilansilepingu lõppemisel tagastab süsteemihaldur viie tööpäeva jooksul võrgukasutajale tagatise summa, mida ei ole kasutatud võrgukasutaja täitmata kohustuste katmiseks või tagastab finantsteenuse pakkuja või sidusüksuse garantii originaali.